

Stortinget 20. mai 2008

Sak nr. 9

Interpellasjon fra representanten Morten Høglund til utenriksministeren:

«FNs menneskerettighetskommisjon ble opprettet 10. desember 1946 med sikte på å fremme og beskytte universelle menneskerettigheter. Kommisjonen ble fra første stund et organ hvor noen av verdens verste regimer kunne blokkere forsøk på å få satt søkelyset på overgrep i eget land og samtidig kritisere andre. Norge støttet opprettelsen av FNs menneskerettighetsråd 15. mars 2006 og vår tidligere FN-ambassadør ga sågar uttrykk for at det nye rådet innebar en styrking av menneskerettighetene. Under årets sesjon 3. mars lanserte utenriksministeren Norges kandidatur for perioden 2009-2012 og ga samtidig uttrykk for at et godt legalt rammeverk allerede var på plass. Det nye rådet skiller seg imidlertid ikke mye fra sin forgjenger, og land som Kina, Saudi-Arabia og Cuba har allerede effektivt bidratt til å trenere dets formål.

Hvordan vil utenriksministeren bidra til å styrke FNs menneskerettighetsmaskineri?»

Morten Høglund (Frp): Med interpellasjonen i dag ønsker jeg å fokusere på Menneskerettighetsrådet og få en diskusjon om hva Norge vil bidra med i rådet om vi skulle bli valgt som medlem. Menneskerettighetsrådet erstattet Menneskerettighetskommisjonen. Det var mange som mente at kommisjonen hadde spilt fallitt og kun bidro til å svekke FNs rykte på menneskerettighetsområdet. Rådet skulle bli noe annet: en ny start, noe mer effektivt og noe bedre.

Da utenriksministeren lanserte Norges kandidatur for en plass i rådet i perioden 2009–2012, uttrykte han at et godt legalt rammeverk allerede er på plass. Jeg er usikker på om det er grunn til å gå så langt som utenriksministeren gjorde i sitt innlegg. Ett problem er at det ikke stilles noen formelle krav til de stater som skal sitte i rådet. Medlemslandene i FN får riktignok instruksjon om å ta hensyn til et kandidatlands menneskerettighetssituasjon når de stemmer, men det har ikke forhindret at land som Kina, Cuba og Saudi-Arabia, for nevne noen, er blitt medlemmer.

Det kreves kun alminnelig flertall for å bli valgt, mens det kreves 2/3 flertall for å bli suspendert fra rådet. Og selv om rådet skal ha en regelmessig gjennomgang av alle lands status på menneskerettighetsområdet, er det ingenting i veien for at et land som står for grove brudd, kan få lov til å fortsette.

Den forrige kommisjonen hadde 53 medlemmer. Rådet har fått 47. Det er altså omtrent uforandret. Dette åpner selvfølgelig opp for at mange land med tvilsomme regimer kan få en plass.

Spesialsesjoner kan innkalles av kun 1/3 av medlemmene. Dette ble begrunnet med muligheten for i større grad å få satt akutte problemer på dagsordenen. Kritikerne mente dette ville åpne for politisk misbruk, og det har vist seg at rådet har hatt en særlig interesse av å arrangere spesialsesjoner om Israel. Bortsett fra at det har vært noe oppmerksomhet om Darfur, kan man fort tro at det eneste sted der menneskerettighetene for alvor krenkes, er i Israel, og at de eneste som krenker, er Israel.

I disse dager møtes rådet på ny, og matvarekrisen er satt på dagsordenen. Det er en krise som virkelig fortjener stor oppmerksomhet. Riktignok er det mange FN-organisasjoner som har den saken høyt på sin dagsorden, men jeg antar at det er bra, og har som utgangspunkt at også Menneskerettighetsrådet gir sitt bidrag.

Det kom en forespørsel om å sette regimet i Burma og deres håndtering av syklonen på dagsordenen, men det er blitt avvist – så vidt jeg vet, med den begrunnelse at man ikke hadde tid til å diskutere akkurat dette spørsmålet. Da blir jeg skuffet, oppgitt, og jeg lurer rett og slett på om rådet har den funksjonen det burde ha, og om rådet gjør noen forskjell. Og hvis det gjør noen forskjell, gjør det virkelig en positiv forskjell?

Den gamle menneskerettighetskommisjonen ble til og med avskrevet av tidligere generalsekretær Kofi Annan i 2005. Mitt klare inntrykk var at kommisjonen var en belastning for FN, og at den ikke gjorde noe som helst for menneskerettighetene. Oppgaven nå må jo bli å sørge for at det nye rådet ikke havner i samme posisjon.

Det er helt sikkert altfor tidlig å trekke noen endelig konklusjon om hva rådet er blitt. Til det har virkeperioden vært altfor kort. Allikevel kan det være riktig å være på vakt allerede fra starten av, for å bidra til at rådet ikke blir en kopi av forgjengeren, og at de universelle menneskerettighetene settes i fokus på en troverdig måte.

Rådets første leveår har ikke levd opp til mine forventninger. Det ble fremmet ti landspesifikke resolusjoner. Åtte fordømmer Israel, to har en forsiktig kritikk av Sudan. Nå skal ikke jeg gå inn på debatten om det er riktig å kritisere Israel eller Sudan, mitt utgangspunkt er at alle som fortjener kritikk, skal få kritikk. Forsvaret av menneskerettigheter er like viktig i alle land. Men man kan jo forsiktig undre seg over hvorfor rådet har hoppet bukk over mange andre land. Jeg skal ikke trekke opp en slik liste, men når flertallet av rådets medlemmer selv ikke er demokratier, og i flere tilfeller selv anklages av organisasjoner som Amnesty og Human Rights Watch for å stå for grove overgrep, er det kanskje lettere å forstå hvorfor enkelte land slipper unna, mens andre får et enormt trykk.

Igjen vil jeg understreke at jeg ikke trekker rådets rett til å kritisere Israel i tvil. De, som Norge, som USA, som Cuba og som Saudi-Arabia, fortjener rådets oppmerksomhet. Men om de fortjener nesten all oppmerksomhet, er jeg tvilende til.

Nå kan man jo håpe og tro at dette vil endre seg, og på sett og vis må det gjøre det når man skal begynne å ta for seg alle land. Mens alle land skal ha like rettigheter og plikter, er det ikke slik at alle land er like i forhold til menneskerettigheter. Jeg tillater meg forsiktig å mene at situasjonen i Sverige og Burma er svært ulik, og at de fortjener ulik oppmerksomhet. Da rådet vedtok sine arbeidsregler, gikk man gjennom listen over land der utviklingen av menneskerettigheter skal følges særlig nøye. I den forbindelse valgte rådet å stryke Cuba og Hviterussland fra sin liste. Dette var kanskje heller ikke rådets stolteste øyeblikk.

Når det gjelder selve menneskerettighetene, de som rådet er satt til å forsvare, skulle man tro at det ikke var grunnlag for endringer, i hvert fall ikke at man ville klare å innskrenke rettighetene, men det har også skjedd. Ytringsfriheten er innskrenket med rådets velsignelse. Kritikk av religion kan ikke lenger forsvares som en ytring man har rett til. Denne innskrenkning kom som resultat av Muhammed-karikaturene. Det er opplagt at denne episoden skapte mange sår, og det er heller ikke forbausende at noen islamske stater går så langt som til å fremme en slik resolusjon. Men å få denne type innskrenkninger i en av de

fundamentale rettighetene vedtatt, er – å nå vil jeg velge å sitere min partiformann – sjokkerende!

Hvis man er enig i at rådet ikke fungerer godt nok, er det minst to muligheter. Den ene er å gå inn i rådet og forbedre det fra innsiden. Canada gjør dette. Nå kan man kanskje ikke si at de har lyktes, men de prøver. Den andre muligheten er at man lar være å delta. USA gjør det, og har på sett og vis valgt å isolere seg, selv om de har en observatørstatus.

Jeg ønsker med denne debatten å få en diskusjon om hva Norge bør gjøre. Nå er Regjeringens syn at vi skal prøve å komme inn i rådet, og det kan være en god strategi. Men da er jeg ute etter hvordan vi vil arbeide i rådet, og jeg antar at man har fulgt f.eks. Canadas rolle. Ifølge organisasjonen Human Rights Watch er Canada blant de beste til å støtte initiativer som fremmer menneskerettigheter, og markere avstand mot resolusjoner som svekker disse. Det kunne da være interessant å få vite om det er en slik rolle Norge vil spille. Jeg registrerte at utenriksministeren i redegjørelsen i sted erkjente at Norge nok vil tilhøre et mindretall i rådet – det kan sikkert utenriksministeren utdype nærmere.

Som sagt: Skal rådet bli det vi hadde forventninger om at det kan bli, må noen endringer skje. Jeg håper at utenriksministeren kan bidra til å klargjøre hva Norges posisjon vil være, og at man ikke bare vil akseptere det som kanskje er rådets spilleregler i dag, men aktivt bidra til å fremme endringer som gjør at rådet kan fungere på en mer optimal måte. For dagens situasjon er ikke tilfredsstillende.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre: Jeg vil takke representanten Høglund for å gi meg muligheten til å presentere nærmere Regjeringens arbeid for å styrke FNs menneskerettighetsmaskineri.

Representanten tar i sin interpellasjon utgangspunkt i påstanden om at FNs menneskerettighetsråd er blitt et organ der verdens verste regimer kan blokkere forsøk på å få satt søkelyset på overgrep i eget land og samtidig kritisere andre. FN er ikke ment å være en forening for likesinnede. I FN er alle verdens stater representert, demokratier som diktaturer, de som står oss nær, og de som politisk og kulturelt befinner seg et stykke borte fra Norge. Dette er FNs svakhet, men det er i sannhet også FNs styrke, ikke minst på menneskerettighetsfeltet, der ansvarliggjøring av stater er en hovedutfordring.

Jeg skal ærlig innrømme at det ikke alltid er lett å arbeide for å nå internasjonale mål gjennom FN-systemet. Derfor er da heller ikke FN-systemet den eneste mekanismen vi har for å påvirke stater og bidra til at de overholder menneskerettighetene. Vi kommer imidlertid ikke utenom at FN er viktig, ikke minst for et land som Norge, som ikke kan basere seg på den sterkeste rett, men er avhengig av klare internasjonale kjøreregler.

Det er i år 60 år siden verdenserklæringen om menneskerettighetene ble vedtatt. La meg minne representanten om at det var i MR-kommisjonen under ledelse av USAs FN-ambassadør Eleanor Roosevelt at verdenserklæringen ble framforhandlet. Med utgangspunkt i denne erklæringen utviklet MR-kommisjonen den internasjonale lovgivningen på menneskerettighetsfeltet.

Dette normative arbeidet kan ikke overvurderes. Konvensjonene om sivile, politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter, torturkonvensjonen, barnekonvensjonen, kvinnekonvensjonen og rasediskrimineringskonvensjonen har gitt mennesker verden over et

rettslig, bindende grunnlag for å ansvarliggjøre sine myndigheter. Det er dette jeg mener når jeg sier at det rettslige grunnlaget er klart.

Det er også en påminnelse om hvor det er blitt utviklet, nemlig i MR-kommisjonen. Jeg er overbevist om at disse konvensjonene har bidratt til å gjøre livet bedre for millioner av mennesker verden over.

Så vil jeg gi representanten Høglund rett i at MR-kommisjonen til tider var preget av sendrektighet og mangel på oppslutning om kommisjonens mandat. Men gir dette oss grunn til ikke å bidra til endring? Og representanten peker på to strategier: Gå inn og forsøke å påvirke, eller ikke. Men dette er et legitimt spørsmål. Hvem ville vinne, allikevel, på at vi trakk oss tilbake og ikke deltok i FNs eget organ for beskyttelse av menneskerettighetene? Hvilket signal ville det være? En ting er sikkert: Taperne ville først og fremst være de som trenger denne beskyttelsen, mener jeg.

Så kan vi være frustrerte over manglende effektivitet og at arbeidet ikke går så raskt som vi skulle ønske. Til tider er vi det, og med god grunn. Men det ligger i sakens natur at arbeidet for menneskerettighetene er politisk sensitivt. I menneskerettighetsregimet er det stater som er overgripere, og det er stater som plikter å beskytte mot overgrep. Dette er kjernen i utfordringen. Det er de samme stater som er overgripere, som også er ansvarlige for å sikre beskyttelse.

Hva betyr dette? Det betyr at vi ikke kan forvente at stater som bryter menneskerettighetene på hjemmebane, vil være pådrivere for å styrke den internasjonale overvåkingen. Det betyr at vi heller ikke kan forvente at vi kan organisere oss bort fra de sterke politiske motsetningene som har preget menneskerettighetsarbeidet i lang tid. Disse motsetningene vil derfor prege arbeidet i MR-rådet. Vi ser det allerede: Fortsatt fører politiske motsetninger til at noen regimer slipper unna fokus og kritikk, mens andre får det kanskje ensidig for mye. Men vi kan bruke dette maskineriet til å holde statene ansvarlige, og det er det denne regjeringen ønsker gjennom å søke aktivt medlemskap og påvirkningsmulighet i rådet.

Da MR-rådet ble opprettet, ble det lagt direkte under FNs generalforsamling. Dette innebærer en oppgradering av status i forhold til MR-kommisjonen. I dette lå en bekreftelse av menneskerettighetenes sentrale rolle.

Når et nytt organ nå overtar, kan vi konstatere at det normative rammeverket er solid, som jeg sa. Igjen, det viser tross alt at arbeidet gjennom nesten 60 år har gitt resultater. Utfordringen ligger i å styrke FNs arbeid for å sikre gjennomføringen av menneskerettighetene. Derfor arbeider Norge for å øke MR-rådets fokus på gjennomføring. Menneskerettighetsrådet gir oss en rekke mekanismer for å gjøre nettopp dette, for å ansvarliggjøre stater som bryter menneskerettighetene, og dette er en del av vår hovedstrategi.

La meg nevne noen punkter.

For det første: De faste årlige sesjonene i MR-kommisjonen gjorde det ofte vanskelig å gripe fatt i de dagsaktuelle utfordringene verden står overfor. Det var derfor et klart framskritt at det ble besluttet at det nye Menneskerettighetsrådet skal kunne tre sammen ved behov. Det gir rom for at rådet kan bli en viktig aktør i krisesituasjoner og ved grove brudd på menneskerettighetene. Krisen i Midtøsten ledet til at det i fjor ble avholdt tre spesialsesjoner i MR-rådet. To av disse førte til svært konkret oppfølging på bakken. En delegasjon ble sendt

for å undersøke forholdene i det palestinske området, mens en undersøkelseskommisjon gransket menneskerettighetssituasjonen i Libanon.

For det andre: Alle land skal nå undergis en gjennomgang i rådet, som Morten Høglund var inne på. På denne måten imøtegår man kritikk om forskjellsbehandling av enkeltland i spørsmålet om vurdering av MR-situasjonen. Ordningen kalles universell, periodisk rapport og vil etter hvert kunne gi oss et verktøy for vurdering og overvåking av menneskerettighetssituasjonen i de fleste av verdens land.

For det tredje har vi FNs spesialrapportører. Dette er mekanismer som ble utviklet under Menneskerettighetskommisjonen, ikke alltid på grunnlag av enighet i kommisjonen, og ofte med mandater som kunne vært skarpere, men sterke nok til at de dedikerte menneskerettighetseksperter, som har fylt noen av disse mandatene, har kunnet gjøre en forskjell. Norge gikk for flere år siden i bresjen for å styrke situasjonen for verdens MR-forsvarere gjennom etableringen av mandatet for en spesialrapportør for menneskerettighetsforsvarere.

Dette arbeidet fortsetter under rådet. Under denne vårens sesjon gikk fornyelsen av mandatet gjennom enstemmig og uten svekkelser. Spesialrapportøren gjennomfører landbesøk og følger opp individuelle klagebrev fra MR-forsvarere. Siden mandatets opprettelse har spesialrapportøren rettet flere tusen henvendelser til stater og bidratt til konkret beskyttelse av svært mange MR-forsvarere.

Gransking av menneskerettighetssituasjonen i enkelte land står sentralt i flere av spesialrapportørenes arbeid. Et eksempel er torturrapportørens nylige reiser til Kina, Jordan og Sri Lanka. Hans sterke rapporter og klare anbefalinger er blitt et viktig verktøy for MR-forsvaret lokalt. Rapportene presenteres også i MR-rådet og er sentrale i forbindelse med den universelle, periodiske gjennomgangen.

Granskingsrapportene kan gi et tidlig varsel om bekymringsfulle utviklingstrekk. Et stort antall land dekkes, også land som Kina og Russland, land som ellers er sterkt beskyttet mot kritikk. Norge har derfor lagt vekt på å arbeide for at spesialrapportørene har et så sterkt og uavhengig mandat som mulig. I forbindelse med Darfur-sesjonen satte MR-rådet sammen et team av MR-eksperter for å granske situasjonen. Granskernes fellesrapport gav et solid grunnlag for den videre innsatsen for Darfurs befolkning. Dette er et nytt og virkningsfullt verktøy presset fram av EU, Norge og andre vestlige land.

La meg i denne forbindelse kommentere en utfordring som det nye rådet har gitt oss. Et lavere antall medlemmer og en endret sammensetning har stilt oss overfor en mer krevende hverdag, som jeg var inne på i min redegjørelse tidligere i dag. Vestlige land, latin-amerikanske land og enkelte land fra det tidligere Øst-Europa samarbeider tett i MR-rådet. Denne gruppen av land er nå i mindretall, og for å få gjennomslag for vedtak må man ha støtte fra asiatiske og afrikanske land.

Norge har derfor bevisst jobbet for å opprette allianser mellom moderate land på tvers av regioner. Et eksempel er det norsklede arbeidet med menneskerettigheter og næringslivet, hvor vi samarbeider tett med India, Nigeria, Argentina og Russland. Gruppeposisjoner utgjør en betydelig utfordring for denne tilnærmingen, men vi har flere ganger sett at det er mulig å bygge brede koalisjoner som kan gi gode resultater.

Jeg er av den faste oppfatning at verdenssamfunnet i MR-rådet har fått et instrument som kan gjøres slagkraftig. Så er det opp til verdens politiske ledere å bruke instrumentet. Det skjer ikke automatisk – vi må faktisk jobbe for det. I dette arbeidet vil vi ikke sitte på gjerdet, men delta aktivt i forsvaret av en internasjonal rettsorden. Vi velger altså den canadiske strategien framfor å stå utenfor. For å oppnå resultater kan vi ikke bare snakke med dem vi er enige med. Vi må også bringe det noen vil kalle «verstingene» inn i det internasjonale normskapende arbeidet, sette søkelys på dem. Vi skylder verdens millioner av undertrykte å stå opp for deres rettigheter. For meg er dette solidaritet i praksis. Det å utebli kan jeg vanskelig se i dagens situasjon ville sende et slikt budskap. Vi vil være med og ta ansvar for en bedre verden. Vi må ha målet klart for oss og lete etter de politiske mulighetene. Menneskerettighetsrådet er, sine innebygde svakheter til tross, en slik mulighet.

Morten Høglund (Frp): Jeg vil først få takke utenriksministeren for hans svar på interpellasjonen. Som jeg også sa i mitt første innlegg, vi har ikke fra vår side trukket noen konklusjon om hva som burde være Norges rolle her. Det vi registrerer, og det vi er oppgitt over, er at rådet politisk synes å ha kommet i en grøft. Det svekker rådets troverdighet, slik vi ser det, og det er viktig at man jobber seg ut av grøften og kommer inn på et spor som er mer konstruktivt. Jeg er ikke i tvil om at Norge vil være en fanebærer for viktige og gode prinsipper i rådet, og jeg håper man vil være både klar og tydelig. Jeg er absolutt glad for at man for så vidt velger å sammenligne seg med Canada – det er mulig jeg trekker utenriksministeren langt nå, men jeg tror vi trenger den type aktivisme som Canada kanskje først og fremst har stått for i rådet. Jeg tar det for gitt at den posisjonen som utenriksministeren har trukket opp, at Norge søker et kandidatur, blir valgt, og velger å forholde meg til det.

Når det gjelder gjennomføring av menneskerettigheter, er jeg helt enig med utenriksministeren i at der ligger det opplagt et uutnyttet potensial. Det vi ser kan være en fare, det gjelder type menneskerettighetsråd, det kan gjelde menneskerettighetsdialoger, er at MR-problematikk puttes i denne båsen, og en del land kan være veldig komfortable med det. De kan håndtere det i den settingen, og så er vi stilltiende enige om, eller det er en forståelse for, at vi ikke gjør et stort nummer av det andre steder. Jeg tror ikke at utenriksministeren vil gjøre det, men det er viktig at man er klar over det hele tiden og ser konsekvensen av det.

Skal man oppfylle også Soria Moria-erklæringens formuleringer om menneskerettigheter, denne regjeringens høye ambisjoner på området og det som jeg føler et samlet norsk storting står bak, må man gjøre noe mer. Menneskerettighetsrådet viser seg dessverre kanskje ikke å være et svar på de utfordringene som er der. Men kan det bli bedre, og kan det fungere, er det flott, og da kan det kanskje være en fordel. Vi er skeptiske.

Jeg skal gi noen få råd med på veien:

- Få innført medlemskapskriterier
- Få det ensidige fokuset på Israel til å opphøre
- Sikre at medlemmene av rådet med de verste rullebladene blir evaluert først
- Opprettholde landspesifikke mandater
- Og – ikke minst – unngå å politisere oppnevningen av spesialrapportører og ekspertgrupper. Der er det dessverre noen grove eksempler.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre: Jeg er jo glad for at representanten Høglund bruker Soria Moria-erklæringen som et verdikompass i denne saken. Det ønsker vi velkommen.

Jeg vil igjen understreke at det er positivt at dette spørsmålet er tatt opp på denne måten, og representanten Høglund viser et kontinuerlig engasjement på MR-området, som er viktig. Det er litt slik som jeg sa i min redegjørelse tidligere i dag om havretten, at det legale grunnlaget finnes, men vi mangler politikk. Vi må ha mer politikk. Det som jeg har sagt tidligere, er at det legale rammeverket på MR-området er egentlig veldig komplett, med konvensjoner langs hele bredden som jeg nevnte. Det er gjennomføringen som er problemet. Verstingstatene har underskrevet på dette, har vært med på det, er bundet av det, men de følger ikke opp.

Vi vet at vi kommer til å leve på dette området i uoverskuelig framtid med en rad av utilstrekkeligheter. Spørsmålet er: Hva gjør vi i forhold til utilstrekkelighetene? Jeg mener at det er en helt åpen debatt, hvor det ikke finnes absolutter. Jeg verdsetter også at representanten Høglund understreker det, at her er det tvil og tro, og at vi må ha en opplyst aktiv debatt om hva som er riktig for Norge. Det er viktig når vi nå tar dette skrittet og søker medlemskap. Hvis vi kommer inn i MR-rådet, som jo er noe som vi skal velges til, vil det kreve at vi har evne til å inngå allianser med andre for å få satt disse dagsordenene. Jeg nevnte en måte å jobbe med det på.

Et annet område med et viktig land, er Indonesia, som vi har jobbet med i en interkulturell mediedialog for å sette ytringsfriheten i et søkelys som også får støtte fra land vi normalt ikke jobber tett med. Det har gitt en veldig viktig og interessant erfaring. Jeg tror jeg vil si ved starten av denne debatten at representanten Høglund mener i forhold til rådet at det er for tidlig å trekke konklusjon. Det er jeg enig i, selv om jeg også mener vi kan gjøre enkelte kritiske observasjoner etter et år, men jeg tror vi her må gå etter de mulighetene MR-rådet gir, de styrkingene som faktisk har skjedd, det som har skjedd ved at det nå blir en gjennomgang av alle land, rapportørenes sterke stilling, og vi håper at vi får en ny høykommissær for menneskerettigheter som kan bære arven fra den forrige videre. Den forrige høykommissæren Louise Arbour trakk seg tilbake, og det er en krevende utfordring for verdenssamfunnet å komme opp med en høykommissær som har det samme mot og den samme vilje til å konfrontere verstingene når de melder seg. Men vi skal iallfall være aktive på dette området og forsøke å bruke den perioden vi eventuelt får, på en måte som lever opp til det som er norske verdier, og prøve å søke de mulighetene som det gir.

Marit Nybakk (A): Representanten Høglunds interpellasjon gir mulighet for en debatt og kanskje noen refleksjoner om FNs rolle og også FNs rolle og arbeid i forhold til menneskerettighetsspørsmål.

De rykende ruinene fra 2. verdenskrig dannet bakteppet da FN ble stiftet. FN – De forente nasjoner – skulle være verdensomspennende. Organisasjonen ble stiftet bl.a. for å forebygge og hindre krig mellom stater og sikre overholdelse av menneskerettighetene. Nazismens grusomheter og de millioner av døde krigen hadde etterlatt, var en påminnelse om hva som også i framtiden kunne skje dersom man ikke fikk til et forpliktende internasjonalt samarbeid. FN er den eneste verdensorganisasjonen vi har. Den er også det medlemslandene gjør den til. Norge har i alle år samarbeidet med likesinnede land i FN om menneskerettigheter, om konfliktforebygging, og vi fikk også høre utenriksministeren redegjøre for dette.

Som utenriksministeren vil også jeg understreke at for å oppnå resultater kan vi ikke bare snakke med dem vi er enige med. Vi må kunne sette oss ned og fortelle verdens Mugaber eller verdens ayatollaer at det de gjør, er galt, at vi er innstilt på å stå opp for verdens millioner av undertrykte.

Styrken ved FN er at alle sitter ved det samme bordet. Bare slik kan vi også sikre en internasjonal rettsorden.

Jeg mener det står respekt av FNs arbeid med menneskerettigheter – ikke fordi det er ufeilbarlig, men det er tross alt dette arbeidet som har gitt oss menneskerettighetskonvensjonen, som har gitt oss Barnekonvensjonen, og som har gitt oss sikkerhetsrådsresolusjon 1325 om kvinners situasjon når freden skal bygges.

Det er i år 60 år siden verdenserklæringen om menneskerettighetene ble vedtatt. Jeg vil vise til det som utenriksministeren sa, at det var i den daværende menneskerettighetskommisjonen under ledelse av USAs FN-ambassadør, som da var Eleanor Roosevelt, at verdenserklæringen ble framforhandlet – med det resultat at vi også har fått konvensjonen om sivile, politiske, økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter. Vi har fått torturkonvensjonen, Barnekonvensjonen og rasediskrimineringskonvensjonen som har gitt mennesker verden over et rettslig bindende grunnlag for å ansvarliggjøre sine myndigheter, som utenriksministeren understreket.

Norge har alltid vært aktiv i FN, og 1. januar 2001 tok Norge sete i FNs sikkerhetsråd for en periode på to år. Lavmælt og resultatorientert kan kanskje være det som karakteriserer våre to år i Sikkerhetsrådet. Norge jobbet med konfliktforebygging, med konfliktløsning og med samarbeid med afrikanske land. Jeg mener Norge fikk utrettet noe i sin toårige sikkerhetsrådsperiode.

Derfor er det også viktig å prøve å komme inn i det nye menneskerettighetsrådet. Vi må tro at vi greier å få til ting, selv om utgangspunktet av og til kan se litt vanskelig ut. At det har tatt tid å få Menneskerettighetsrådet til å fungere, og at det kanskje har vært mangel på oppslutning om mandatet, må man ta med seg i det videre arbeidet.

FN er den viktigste organisasjonen i verden når det gjelder menneskerettigheter, når det gjelder bistand og når det gjelder internasjonale operasjoner. Jeg tror faktisk FN i dag har 18 ulike internasjonale operasjoner gående. FN er den organisasjonen som har tilstrekkelig autoritet, enten det dreier seg om regimet i Burma eller store humanitære katastrofer. Norge er et lite land som er avhengig av sterke og klare internasjonale kjøreregler. Vi ville bare tape dersom vi valgte ikke å delta i FNs organ for beskyttelse av menneskerettighetene. På samme måte deltar vi også i en rekke andre fora knyttet til FN og andre internasjonale organisasjoner, både for å fremme våre egne interesser, og ikke minst for å sikre et verdenssamfunn i solidaritetens tegn.

Finn Martin Vallersnes (H): Interpellanten tar opp et viktig tema, og jeg vil benytte anledningen til å si at jeg føler bekymring. Jeg føler bekymring for menneskerettigheter under press. Vi har en tolkning av menneskerettigheter som er universell og absolutt med utgangspunkt i FN-deklarasjonen og senere konvensjoner. Utenriksministeren refererte mer detaljert til dem. Vi opplever imidlertid i mange sammenhenger at et flertall i det internasjonale samfunnet er imot vår tolkning, vår praksis og de krav vi vil stille til medlemslandene.

Det er nyttig å forsøke å forstå hvorfor det er et slikt flertall mot oss. Og jeg synes ikke det er vanskelig å sette fingeren på det i det praktiske arbeidet jeg har fått lov til å delta i, i kontakt med FN, gjennom de senere årene, fordi man møter det verbalt ganske eksplisitt: Det er åpenbart en frykt for å svekke eget regimes politiske legitimitet fra en del av de landene hvor

vi synes menneskerettigheter står svakt. For det andre er det, ganske klart formulert, en generell antivistlig reaksjon. FN er i enkeltes øyne et organ der grunnverdiene er definert av vinnerne fra annen verdenskrig, som Marit Nybakk var inne på – vestlige verdier definert av stormakter som i stor grad identifiseres, sies det iallfall, som en prolongering av tidligere kolonimakter. Dette preger også en del lands holdning til det nye menneskerettighetsrådet. For øvrig møter vi det i mange ulike sammenhenger, ikke minst når vi jobber med FN-reform. Tiden fremover vil vise oss hvilket reelt innhold det blir i Universal Periodic Review, som det har vært referert til her. Vi håper at det gjennomgående blir objektive kriterier, hensyn til innspill og bidrag fra både nasjonale og internasjonale NGO-er, og fra FNs egne eksperter, og at det ikke blir utviklet et vern om vår likesinnede kultur. Jeg ser en helt klar oppgave for Norge i å være med og påvirke, gjennom vår deltakelse, at en får de rette arbeidsmåtene og kriteriene fastsatt for det nye rådet. Slik sett har jeg all forståelse for at vi har en oppgave ved å gå inn.

Men jeg må jo medgi at i arbeidet med, og i, FN blir en av og til konfrontert med at det er andre scenarier. Og hvilke er de? Jo, ett scenario går ut på at en får en videreutvikling gjennom FN, eller av FN. Dette målbæres gjerne av folk som har en tro på at økonomisk utvikling gradvis vil føre til sosial og politisk utvikling med større friheter, og at det internt i disse landene genererer en styrking av menneskerettighetene. Da vil en kunne få en gradvis utvikling av menneskerettigheter, liksom demokrati tar tid å utvikle. Kanskje liker vi ikke den problemstillingen helt. Vi har jo gjerne villet se på menneskerettigheter som noe absolutt her og nå. Demokratiet tar noe lengre tid. Men vi blir kanskje nødt til å akseptere den situasjonen. Det andre alternativet, det andre scenariet, er at FNs relevans avtar fordi medlemmene ikke opplever at deres problemer løses der, og hvor nord-sør- eller øst-vest-fronten lammer funksjonen. Og vi møter saktens folk som mener at vi da vil kunne få alternative, nye globale arenaer, når FN ikke klarer å fornye seg, der sør blir i flertall, og hvor landene i nord opplever en helt ny situasjon fordi en ser fremvekst av tunge, nye økonomier og allianser i andre deler av verden. Eller en kan få en overgang til at mer regionale interesseorganisasjoner styrkes, og våre nærmeste er selvfølgelig NATO og EU. Andre har sine verdensdelsdekkende organisasjoner.

Jeg tror det er veldig viktig å ha klart for seg at en ikke må få en utvikling hvor en isolerer seg, men opprettholder interregional og internasjonal global dialog, og det bør bli i FN, i vår interesse, også om det eventuelt skulle bli i andre settinger. Jeg er helt overbevist om at det vil være til det beste for en videre styrking av menneskerettigheter globalt, og ikke minst en visshet om at befolkningen i de aktuelle landene åpenbart er på vår side i det arbeidet. Konklusjonen er at vi fortsatt må ha et sterkt engasjement for menneskerettigheter og de universelle verdiene gjennom tilgjengelige fora, hvor det pr. i dag er Menneskerettighetsrådet som må være vår naturlige arena. Vi må også unngå å motarbeide en internasjonal organisatorisk utvikling som fører til isolasjon, om det er av oss selv eller av andre.

Ågot Valle (SV): Jeg synes også det er bra at interpellanten har tatt opp menneskerettighetsspørsmål, slik at vi kan få en diskusjon rundt det, for vern av de universelle menneskerettighetene handler om solidaritet og rettferdighet, slik også utenriksministeren sa. Enda en ting som er viktig for oss, er jo at det kan gi makt og verdighet til dem som kjemper for endring til fordel for menneskerettighetene.

Så stiller interpellanten viktige spørsmål. Det er vel ikke alle nyansene vi deler, men det er viktige spørsmål, og jeg synes det er bra at ikke interpellanten har konkludert.

Jeg vil takke utenriksministeren for et veldig, veldig bra svar, som vi deler helt og fullt, og som jeg bare vil utdype. Og så synes jeg representanten Finn Martin Vallersnes hadde, som vanlig på disse områdene her, et veldig klokt innlegg.

FN er en viktig arena for alle som vil slåss for en bedre verden, og det er spesielt viktig for små land som Norge at vi har et FN som baserer seg på at alle land har en stemme, det er ikke bare den sterkestes rett som gjelder. Det var, som også Marit Nybakk sa, i FN verdenserklæringen om menneskerettighetene, med klar vekt på at alle mennesker har like mye verd, ble vedtatt. Også jeg har registrert alle de andre kommisjonene som er kommet etterpå. Jeg vil framheve FN som en viktig arena der viktige kvinnespørsmål og kvinnerettigheter har blitt kjempet fram, ofte på tross av maktøverne i eget land. I praksis ser vi jo at ikke alle er enige i at alle mennesker har like mye verd. Derfor får vi altså undertrykking fra regimer som bryter menneskerettighetene, og som foregår i altfor mange land. Men det er viktig å sitte ved samme bordet, være tydelige og ansvarliggjøre dem som bryter menneskerettighetene. Det er ikke det samme som å legitimere regimene, men det er tro på at dialog i nesten alle tilfeller er bedre enn ekskludering. Derfor vil og bør og må Menneskerettighetsrådet være en viktig arena, sjøl om det også er motsetninger som preger rådets arbeid. Vi må kort og godt ha to tanker i hodet samtidig, framheve det som en viktig arena, men også arbeide for at rådet skal fungere bedre. Og det må vi gjøre kontinuerlig. Derfor støtter jeg at Norge nå søker medlemskap som aktivt medlem. Jeg tror at Norge, fordi de fleste land ikke mistenker oss for å ha vikarierende motiv, kan være en verdifull kandidat til rådet.

Men så vil jeg også framheve at det er ikke alltid vi er de store, uskyldsrene, lysende eksemplene heller. Vi må feie for vår egen dør, og jeg vil framheve at det som er kommet fram om Telenors framferd i Bangladesh, ikke akkurat er flatterende. Det er derfor viktig å se på sammenhengen mellom næringslivets interesser og menneskerettighetsinteresser. Flatterende er det heller ikke dersom våpen fra Norge blir brukt til å undertrykke menneskerettigheter i andre land. Derfor har SV alltid vært tilhenger av å forby eksport av krigsmateriell til diktaturer og regimer som med stor sannsynlighet vil begå menneskerettighetsbrudd.

Utenriksministeren begrunnet hvorfor rådet kan fungere bedre enn den gamle kommisjonen. Jeg vil framheve noe, for det første det at rådet kan komme sammen etter behov og kan være en viktig aktør ved kriser og grove menneskerettighetsbrudd. For det andre er det den gjennomgangen av alle land som flere har vært inne på, og for det tredje er det – og det tror jeg ikke vi skal undervurdere – spesialrapportørenes rolle. Mekanismen ble jo utviklet under kommisjonen, men fortsetter under rådet. De gjør en forskjell for menneskerettighetsforsvarere, organisasjoner og aktivister i de enkelte landene, for disse modige menneskene som kjemper for menneskerettigheter i de enkelte landene, tar store risikoer enten de forsvarer menneskerettighetene i Kina eller Tsjetsjenia, journalister og forfatteres ytringsfrihet, tortur på Guantanamo, kvinners rettigheter i Afghanistan eller lesbiske og homofiles rettigheter i Afrika. Disse modige menneskene kan altså ha spesialrapportørene som viktige alliansepartnere og forsvarere og til å ansvarliggjøre myndighetene. Jeg vet f.eks. – det er ikke sikkert Fremskrittspartiet liker det – hva John Dugard, spesialrapportøren i Palestina og Israel, har hatt å si for dem som kjemper for palestineres rettigheter. Og så vil jeg si, som de andre, at dette må bli et viktig arbeid, men det sier sikkert flere.

Dagfinn Høybråten (KrF): Styrking av FN er en av de viktigste pilarene i norsk utenrikspolitikk. Verdenssamfunnet trenger et organ som kan overvåke medlemsstatene når det gjelder etterleving av forpliktelsene på menneskerettighetsområdet, og påtale brudd på menneskerettighetene med autoritet, konsekvens og upartiskhet. På dette området har FN dessverre ikke klart å leve opp til sine idealer. Den tidligere Menneskerettighetskommisjonen ble etter hvert ganske diskreditert. I denne kommisjonen var det en dominans av diktaturer som systematisk blokkerte enhver kritikk mot seg selv, men brukte det mot andre. Det var derfor med atskillige forhåpninger om en forbedring at Norge bidro til opprettelsen av FNs nye menneskerettighetsråd i 2006. Det nye rådet skulle være direkte underlagt generalforsamlingen, og det skulle være et permanent organ, ikke bare møtes til en sesjon en gang i året. Gjennom hemmelige valg i FNs generalforsamling skulle man holde stater med dårlig rulleblad utenfor, slik at de ikke kunne blokkere arbeidet. Det nye systemet virket til en viss grad, men FNs fordeling av mandatene på de ulike regioner i verden gjorde systemet sårbart. Erfaringen etter de to første årene er dessverre svært lite oppløftende.

En fire uker lang sesjon i mars i år blottla svakhetene for all verden. Verdens øyne hadde da med forskrekkelse fulgt krisen i Tibet og kinesiske myndigheters håndtering av saken. Det kunne vært mye å si om menneskerettighetenes kår i Kina, men ikke en eneste av rådets resolusjoner handlet om det. Innspill fra Australia, Canada, EU, Sveits og USA ble blokkert av Kina og stater de hadde fått på sin side. Ifølge NTB var det bare tre av i alt 47 nasjoner i Menneskerettighetsrådet som støttet forslaget om en spesialsesjon om Tibet. Reaksjonen var sterk fra enkelte menneskerettighetsorganisasjoner. Rådet burde tatt opp krisen, men i praksis virker det som om noen land er fredet.

Om noen land er fredet, følger rådet til gjengjeld opp den dårlige tradisjonen fra den nedlagte MR-kommisjonen med stadig og ensidig kritikk av Israel. I løpet av rådets to første år er det vedtatt tolv resolusjoner som kritiserer Israel for menneskerettighetsbrudd, og da rådet var samlet i mars i år, var nye resolusjoner rettet mot Israel, noe av det første som ble vedtatt. Da er det tross alt et lyspunkt at formannen i MR-rådet har vedgått at rådet har sviktet når det gjelder å behandle den israelsk-palestinske konflikten på en fair måte.

Det har skjedd alvorlige brudd på menneskerettighetene mange steder de siste to årene. Rådet har på sin side bare avholdt seks spesialsesjoner på en fair måte

Det har skjedd alvorlige brudd på menneskerettighetene mange steder de siste to årene. Rådet har på sin side bare avholdt seks spesialsesjoner fram til mars i år. Til gjengjeld har fire av dem handlet om Israel. Den femte gjaldt Darfur i Sudan. Til tross for en rapport som viste forferdelige overgrep, endte rådet opp med en resolusjon som bare tok rapporten til etterretning, uten å slutte seg til kritikken. Det finnes sikkert enkelte forhold å påtale i alle land, og FNs menneskerettighetsråd har behørig gransket land som Estland, Latvia, Litauen, Frankrike, Storbritannia og Norge. Da er det desto mer tankevekkende at rådet samtidig har stoppet granskinger av land som Hviterussland, Iran og Usbekistan til tross for grove overgrep i disse landene.

Blant medlemmene i FNs menneskerettighetsråd finner vi også Cuba, Egypt, Kina, Pakistan, Russland og – ikke minst – Saudi-Arabia. Noen kritisk gransking av egne land har disse medlemmene i rådet ikke funnet plass til.

Det er en grunnleggende kritikk av den måten FNs menneskerettighetsråd fungerer på. Rådet fungerer kort sagt ikke som det skal. Det er et faktum at FN ikke kan gjøre mer enn det

medlemsstatene tillater. Men når det som blir gjort, er så selektivt skjevt og ensidig som tilfellet er i menneskerettighetsrådets arbeid, er det grunn til å ta hele konstruksjonen opp til kritisk vurdering.

FN har gode mål for sitt arbeid med menneskerettighetene. Standardene som er satt, er viktige folkerettslige avtaler om menneskerettigheter som gir et godt grunnlag. Egne komiteer overvåker de forskjellige konvensjonene, og FNs høykommissær for menneskerettigheter spiller en viktig rolle. Men svakhetene i systemet blir så åpenbare når vi ser sammensetningen og arbeidet til FNs menneskerettighetsråd så langt.

Jeg synes det er prisverdig at Regjeringen har ambisjoner på dette rådets vegne. Jeg tror alternativet til ikke å ha ambisjoner er dårligere enn å ha det. Men det jeg savner fra Regjeringens side, når man nå ønsker å sette tid, oppmerksomhet og penger inn på dette arbeidet og satse på Norges inntreden, er en strategiplan for hvordan man vil reformere rådet i forhold til de åpenbare svakheter som har blitt avdekket allerede gjennom disse to første årene. Den strategiplanen vil jeg utfordre utenriksministeren til å legge fram, for jeg tror at det vil styrke selve plattformen for Norges engasjement og Norges kandidatur. Og det vil øke troverdigheten til rådet dersom Norge lykkes med å komme inn og på den måten kan være med på å sette en annen kurs enn den som vi til nå har sett.

Alf Ivar Samuelsen (Sp): La meg innledningsvis få lov til å rette en takk til interpellanten, som tok opp et så viktig tema. Samtidig må jeg gi uttrykk for at utenriksministeren gav en aldeles god redegjørelse for Regjeringens beveggrunn og arbeid i denne saken i svaret på interpellasjonen.

En del av oss, som lever rimelig trygt med god praktisering av menneskerettigheter, har vel kanskje et vel optimistisk syn på det som skjer ute i verden – vi tror at en positiv utvikling kommer av seg selv. Men hvis vi ser oss rundt omkring, og ut fra de kritiske merknader som er kommet i debatten i dag, konstaterer vi at det er ingen selvfølge.

Noen av oss har trodd at det at det skjer en positiv økonomisk utvikling, også skulle gi grobunn for at folk i disse statene med bedre økonomi og bedre utdanning, ville etterspørre et tryggere rettslig grunnlag for sin egen eksistens nettopp gjennom menneskerettighetene, og at det skulle komme på plass. Det skjer ikke. Vi var på et besøk i Kina, som er nevnt som ett av disse landene, og opplevde, da vi etterlyste den situasjonen, å få som svar at det tar tid før du begynne å ris til den hånden som gir deg et økonomisk bedre grunnlag. Derfor er det uhyre viktig at vi som nasjon gjennom et aktivt arbeid i Menneskerettighetsrådet – hvis vi kommer inn – legger press på og fokuserer på nettopp dette arbeidet.

Det er med bekymring vi ser at eksempelvis Kina bruker store økonomiske midler for å komme seg inn i land i Afrika for å få den handelsmessig økonomiske profitten ved å ta ut råvarer og ikke vil stille krav om demokratiutvikling og menneskerettigheter i nettopp disse landene. De sier at de ikke blande seg inn i landenes indre anliggende. Det samme bruker de som et skjold når verden omkring reagerer på måten Kina har behandlet situasjonen i Tibet på. Derfor er det uhyre viktig at vi bruker FN-sporet og utvikler det videre, selv om vi ser at Menneskerettighetsrådet kanskje ikke har fått den form som er ønskelig. Jeg tror ikke det finnes noen alternativ organisasjon som kan jobbe med denne saken på en sånn måte som nettopp FN kan gjøre.

Jeg er glad for at utenriksministeren så klart og tydelig gav beskjed om det prioriterte arbeid som Regjeringen gjør gjennom FN, gjennom dialog og påtrykk for å få en løsning som vi kan være stolte av i framtiden.

Anne Margrethe Larsen (V): Jeg vil innledningsvis benytte anledningen til å takke interpellanten for å ha tatt opp et viktig og interessant spørsmål.

For et lite land som Norge er det av stor betydning at det ikke er den sterkeste rett som rår, men at det er internasjonale kjøreregler som gjelder for alle – stor og liten, fattig og rik. Derfor trenger vi FN, og derfor bør FN forbli en av bærebjelkene i norsk utenrikspolitikk. FN blir imidlertid aldri sterkere enn det medlemslandene gjør det til. En tydelig indikator på FNs tilstand er FNs budsjett. Det har minsket i realverdi de siste ti år. FN har dermed måttet foreta betydelige kutt i sin virksomhet, bl.a. ved å redusere stab og fryse aktiviteter.

Jeg har forhåpninger til at det kommende presidentskiftet i USA vil bidra til å snu pendelen, det vil si skape et politisk klimaskifte slik at FN igjen får den oppmerksomhet og de ressurser som det fortjener. Vi ser at nykonservative er i retrett, og at et mer FN-vennlig og samarbeidsvillig USA kommer til syne. Jeg vil imidlertid advare mot å lene seg bakover og vente på at USAs neste president skal redde FN. Vi må også bidra til et politisk klimaskifte, og det må ledsages av reelle reformer av FNs organisasjon og virkemåte.

Arbeidet med menneskerettigheter er et av FNs kjerneområder, men samtidig et svært krevende felt. Blant FNs medlemsland er det sterke motsetninger mellom menneskerettighetsforkjempere og de som mener at kritikk av brudd på menneskerettigheter er innblanding i indre anliggender.

For mange utviklingsland står de kulturelle, økonomiske og sosiale rettighetene høyt, sammen med retten til utvikling. Mange rike land, derimot, er mer fokusert på menneskerettigheter. I tillegg kommer de verdiladede motsetningene mellom livssynsspørsmål og ytringsfrihet. Det har gjort det vanskelig å arbeide for menneskerettigheter i FN-systemet. FNs menneskerettighetskommisjon ble derfor erstattet med et menneskerettighetsråd i 2006. Hensikten var å opprette et mer handlekraftig organ. Det nye rådet ble gjort permanent, noe som gjør at det på en mer effektiv og kontinuerlig måte skal kunne overvåke menneskerettighetssituasjonen i verden. Rådet er dessuten lagt direkte inn under Generalforsamlingen.

Disse grepene har imidlertid vist seg, som mange har nevnt, å være utilstrekkelige. Mange av de samme landene som trakk på bremsepedalen i den gamle kommisjonen, sitter og gjør det samme i det nye rådet. De har et til dels rufsete rulleblad hva angår menneskerettigheter, og bruker rådet bevisst for å lede oppmerksomheten bort fra kritikkverdige forhold i egne land. Dermed kan man si at rådet har fått den motsatte funksjonen av hva det var tiltenkt. Kina kunne på denne måten forhindre at rådet vedtok en resolusjon om Tibet i forbindelse med rådets årlige sesjon i mars. Dette mener jeg er sterkt beklagelig.

Dette viser at uten politisk vilje til endring er det lite man kan gjøre for å styrke FN gjennom institusjonelle reformer. I mellomtiden ser vi at FN kommer på defensiven i menneskerettighetsspørsmål. Samtidig ser vi at uavhengige menneskerettighetsorganisasjoner som Amnesty International og andre fyller en stadig viktigere rolle. I tillegg kommer motet og engasjementet til en rekke enkeltpersoner.

Jeg tror ikke det er noen enkel vei ut av dette for FN-systemet. Den nylige reformen av FNs menneskerettighetsorganer har ikke gitt de ønskede resultater, og det er lite som tilsier at nye institusjonelle reformer kan gjøre noe med det. Dette synes å være blant de problemer FN-systemet ikke kan reformere seg ut av. Vi må samtidig gi FNs menneskerettighetsråd tid til å finne sin form til å være modig i menneskerettsspørsmål. Jeg støtter representanten Høybråtens forslag om en veldig klar strategi for Norges medlemskap i menneskerettighetsrådet.

Jeg tror at veien ut av problemet også er å bidra til å skape mer politisk oppmerksomhet omkring brudd på menneskerettigheter, både hjemme og ute. Vi bør bidra til at dette kommer enda lenger opp på den politiske dagsordenen, spesielt i land hvor overgrep mot enkeltmennesker begås. Dette vil kunne bidra til å fremme arbeidet med menneskerettigheter både i og utenfor FN-systemet.

Morten Høglund (Frp): Debatten i dag er en bekreftelse på det brede politiske engasjement som det er på dette området. Det er gledelig. Jeg har ingen problemer med å slutte meg til det forslaget som representanten Høybråten kom med om en strategiplan. Men om en slik strategiplan er så offensiv og klar som det jeg og representanten Høybråten skulle ønske, er jeg ikke sikker på om det vil virke positivt i den valgkampen Norge skal drive for å bli valgt og få støtte fra f.eks. land som Kina og andre. Det er kanskje et dilemma. Men at Norge er klar og tydelig, er et ønske fra mange av oss.

Dagsavisens utenriksredaktør brukte i Dagsavisen fredag den 28. mars i år «FNs eget supperåd» som overskrift. Jeg har ikke valgt å bruke den type ord og å gå så langt. Jeg vil bare konstatere at kritikken mot FNs menneskerettighetsråd kommer fra mange hold. Den er bred, og den må tas på alvor. Det føler jeg for så vidt at debatten i dag gjør. Skal Norge ha en plass ved bordet, er det viktig at Norge bidrar til at den kritikken ikke er så berettiget som jeg føler at den er i dag.

Til rådets forsvar kan det sies at nå kan kriser tas opp. Viktige kriser i Midtøsten har vært tatt opp – med kanskje positivt resultat. Jeg skal ikke dvele ved det, men flere har nevnt her at Tibet ikke er tatt opp. Burma og deres håndtering av syklonen velger man å ikke ta opp. Så dette brukes på en måte som objektivt sett vanskelig kan forsvares. Det jeg også vil ta med er at skulle Norge få en plass, kanskje uavhengig av det, er det viktig at menneskerettighetsforsvarere verden over føler at de har en alliert i Norge, og at Norge er så tydelig og klar at en blogger i Saudi-Arabia eller en kvinneaktivist i Kina vet at de har en alliert i Norge. Det ønsker jeg at Norge kommuniserer, også i valgkampen. Så får det bære eller bryte. For skulle vi ikke bli valgt fordi vi er tydelige, har dette rådet etter min mening vist at det ikke fortjener vår oppmerksomhet.

Utenriksminister Jonas Gahr Støre: Igjen takk til interpellanten for en god debatt, godt fokus og den brede støtten som vi har i Norge rundt dette viktige saksområdet. La meg slutte meg til representanten Vallersnes's gode formulering: Fullt engasjert i sitt tilgjengelige fora, unngå å isolere oss selv eller andre. Jeg tror det er en riktig retningslinje, den er krevende i mange sammenhenger, men det er den veien vi må føre.

Når det gjelder strategiplanen, talte jeg til Menneskerettighetsrådet 3. mars i år og annonserte vårt kandidatur og trakk fram de sakene som står veldig sentralt for Norge. Det innlegget kan jeg referere til. Der snakket jeg om betydningen av dødsstraff og kampen mot den, kampen

mot tortur, kampen mot ytringsfrihet og de verdiene som er knyttet til det. Jeg snakket også om betydningen av å stå opp for menneskerettighetsforsvarere. Og når det gjelder bloggeren i Saudi-Arabia, så møtte jeg ham for tre uker siden på et hotellrom i skjul i Riad. Jeg møtte kvinnelige menneskerettighetsaktivister og jeg møtte også menneskerettighetsaktivister på ambassaden i Beijing. Det er en del av norsk linje. Vi gjør det i fora der vi er representert internasjonalt, og vi gjør der når vi er på besøk i land. Så uttrykte jeg en særlig støtte til Høykommissæren. Det er en institusjon Norge har kjempet for helt siden den kom. Vi må fortsatt være gjenkjennelig på at vi støtter den personen som har det viktige vervet, gi vedkommende personlig selvtillit, politisk støtte og politisk drahjelp i de sakene som han eller hun setter på dagsordenen – og så er det spesialrapportørene og spesialprosedyrene, holde dem ved like. Der ligger på mange måter Norges strategiplan. Så er spørsmålet: Kan vi gå inn nå og endre rådet i måten det arbeider på? Jeg oppfattet også at representanten Høybråten fokuserte på det.

På den annen side sier representanten Larsen at det kanskje er litt tidlig å gå inn i den debatten nå, bare et år eller to etter at rådet ble stiftet. Der tror jeg vi må finne en pragmatisk vei – hvor ambisiøse vi kan være ut fra hva vi kan få til. Det var et meget krevende arbeid som førte til at rådet ble opprettet, og Norge var aktivt involvert i det i samarbeid med generalforsamlingens president Jan Eliasson med å forsøke å skyve på at de siste brikkene skulle falle på plass. Det var mange som holdt igjen. Vår vurdering var at det nå var viktig å ta vare på det vi tross alt fikk til i dette rådet – vi hadde ambisjoner om mer – og slå ring rundt det. Så får vi finne denne balansen i tiden som kommer.

Igjen – takk for denne gode debatten. Vi får sikkert anledning til å komme tilbake til dette i framtidige interpellasjonsdebatter og andre debatter om utenrikspolitikk, for i utenrikspolitikken er menneskerettighetene en hovedlinje for Norge.